

208

GLEICHENBERG

w Styryi.

Podręcznik informacyjny dla gości kąpielowych

nakreślił

Dr. Edward Brühl

lekarz zdrojowy w Gleichenbergu.

KRAKÓW
Nakładem autora
1881.

W drukarni Fr. Pobudkiewicza w dzierż. A. Koziańskiego.

GLEICHENBERG
W STYRYI.

GLEICHENBERG

W. 21711

GLEICHENBERG

w Styryi.

Podręcznik informacyjny dla gości kąpielowych

nakreślił

Dr. Edward Brühl

lekarz zdrojowy w Gleichenbergu.

KRAKÓW.
Nakładem autora
1881.

W drukarni Fr. Pobudkiewicza w dzierz. A. Koziańskiego.

GEFÄHRDUNG

54621

1952

1952-1953

Przeszłość zdrojowiska.

Zdroje gleichenbergskie, a przynajmniej okolice tutejsze znali Rzymianie: tego bowiem dowodzą monety rzymskie, jakie przy odkopywaniu źródła rzymskiego (Römerquelle) znaleziono w r. 1845 w studni rzymskiej (Römerbrunnen), która obecnie stoi w parku, zbudowana z kamienia ciosowego. Monety te w liczbie 100 sztuk są z lat 14 — 284 po Chr. Również przy budowie willi Max znaleziono znaczną ilość broni starożytnej i naczyńa gliniane.

W drugiej połowie ubiegłego stulecia zwrócili uwagę na wartość źródła Sulzleiten (noszącego obecnie nazwę źródła Konstan-

tego) lekarze Gleissner i Orantz: jednakowoż ich zabiegi były bezowocne. Dopiero w r. 1834 Konstanty hr. Wickenburg, podówczas namiestnik Styryi, naprowadzony przez protomedyka Dr. J. Werlego a wsparty czynną pomocą kilku współziomków, założył spółkę akcyjną, która w r. 1837 ukończyła budowę domu spółki (Vereinshaus): i w ten sposób pobudziła do życia zakład zdrojowy, którego właścicielem jest wyżej wymieniona spółka akcyjna. Walne zgromadzenie akcyonaryuszów wybiera corocznie wydział zawiadowczy, który zajmuje się sprawami zakładu.

Gleichenberg, jako zdrojowisko, tworzy od r. 1875 osobną gminę. Pierwszym burmistrzem był p. Godfryd Höflinger, a od lat kilku piastuje tę godność hr. Alfred d'Orsay, który jest zarazem dyrektorem zdrojowym, i jako taki znakomite położył zasługi około rozwoju zakładu, szczególnie, pod względem pomnożenia i ulepszenia środ-

ków leczniczych. Gotowość, z jaką hr. d'Orsay spełnia życzenia lekarzów zdrojowych, ochoczość i energia, z jaką urzeczywistnia ich plany dotyczące ulepszenia i pomnożenia środków leczniczych, zapewniają zdrojowisku uznanie wszystkich, którzy mają sposobność porównywać zakład gleichenbergski z innymi zakładami pokrewnymi. Do uznania tych zasług czuła się powołaną „jury“ wystawy paryskiej w r. 1878, która spółce akcyjnej gleichenbergskiej przyznała medal złoty: w następstwie czego Jego Cés. król. Mość Cesarz austriacki raczył wyrazić najwyższe uznanie spółce akcyjnej, którą już przedtém odznaczono dyplomem honorowym na wystawach w Radkersburgu i Fürstenfeldzie a wreszcie w r. 1880 w Gracu.

Zakład zdrojowy w Gleichenbergu posiada dziś ustaloną sławę nawet po za granicami Styryi i Austryi, o czém najlepiej przekonywa to, że z każdym rokiem wzrasta liczba gości kąpielowych i ilość rozsyłanej wody:

W roku	Przybyło w ciągu pory kąpielowej osób	Wydano biletów wstępu na zwłania		Wydano kąpeli		Wydano biletów na kąpiele		Wydano biletów na wycieczki	
		solankowo-solitzer-stubung)	filitowo (Filiten-nadeln-halation)	w zimnych w basenie	w ciepłych (hydropan-lycznych)	w celach wodolecz-nicznych	nie powo-łana roz-licznie z gęszczo-nego	wolny lo-kalny Karstkij	Wydano w celach wodolecz-nicznych
1837	118	—	—	—	—	—	—	—	68840
1840	137	—	—	1796	—	—	—	168385	239024
1850	1033	—	—	6248	—	—	—	305001	305001
1860	1213	—	—	4539	—	—	—	355914	355914
1870	2049	—	—	6937	—	—	—	374753	425678
1871	2506	—	—	7962	—	—	—	425678	498001
1872	2920	—	8106	3481	—	—	—	498001	361943
1873	3326	—	3974	9543	—	—	—	361943	411865
1874	3373	—	3215	9375	—	—	—	411865	452486
1875	3422	—	4101	9946	—	893	2177	452486	451703
1875	3422	—	5563	8504	—	992	3608	451703	487860
1876	3402	—	6880	8094	—	552	3648	487860	488502
1877	3412	—	6640	6901	—	554	3725	—	—
1878	3428	—	8196	8204	—	485	8412	—	—
1879	3937	6346	8196	8233	—	—	—	—	—
1880	3977	12396	8814	—	—	—	—	—	—

Położenie zdrojowiska i klimat.

Gleichenberg leży 300 metrów nad powierzchnią morza, tuż u południowego podnóża góry gleichenbergskiej (Gleichenberger Kogel) 590 metrów wysokości, a tworzącej najwyższy szczyt małego pasma gór wulkanicznych, które wznoszą się w górzystej środkowej Styryi, a które chronią zdrojowisko od ostrych wiatrów północnych. Alpy styryjskie znajdują się dopiero w oddali dziesięciomilowej, dlatego tutejsze okolice nie przypominają malowniczych krajobrazów alpejskich. Dokoła rozciąga się urocza równina, bogata w bujną roślinność, której większego wdzięku dodają tu i owdzie wznoszące się wulkaniczne wzgórza i pagórki. Odpowiednio temu położeniu odznacza się miejscowy klimat wielką stałością i łagodnością. W porównaniu z ostrym powietrzem

okolic górskich łagodzi on i uspakaja za-
drażnione narządy oddechowe.

Średnia ciepłota z pięciu miesięcy letnich
tj. od Maja do końca Września wynosi 18·75°
Cels. Wysokość barometru wynosi śre-
dnio 735 milimetrów, a średnia wilgotność
powietrza 76 ‰. Klimat gleichenbergski od-
znacza się przedewszystkiem brakiem na-
głych zmian ciepłoty tj. nagłych spadków
temperatury, właściwych okolicom górskim
z klimatem alpejskim. Wieczory i noce są
cieple, ranki bez mgły.

Zdrowisko leży w dolinie tylko na po-
łudnie całkiem otwartéj: od wschodu zaś i za-
chodu osłania ją szereg nie bardzo wyso-
kich pagórków, a od północy pasmo wyż-
szych gór lesistych, które zabezpieczają od
ostrych wiatrów północnych. Spostrzeże-
nia meteorologiczne zapomocą anemometru
wykazują, że chyżość prądu powietrza wy-
nosi 0·5 — 1·2, czyli, że panuje tutaj prawie

zupelna cisza, lub lekki powiew poruszajacy zaledwie pomniejszych galazki drzew.

Miejscowosc sama nie jest ani wsią ani miastem, lecz rozleglym, przepyszny m parkiem, w ktorym porozrucane elegancie wille i domy mieszkalne w liczbie 83^{ech} obejmują do tysiąca pokoi mieszkalnych. Dla utrzymania swiezego powietrza przepis miejscowy zabrania stawiac wille w odleglosci mniejszej niz 10 sazni jedna od drugiej.

Zdroje.

Gleichenberg posiada sześć zdrojów z tych cztery służą do picia w celach leczniczych:

1. Zdrój Konstantego
2. „ Emmy
3. „ Jana
4. „ Klauzen

Wody ze źródła Werlego i ze źródła Rzymskiego używa się jedynie na kąpiele ciepłe i zimne.

Zródło Konstantego — który nosi tę nazwę dla uczczenia zasług M. Konstantego hr. Wickenburga położonych około założenia i rozwoju zdrojowiska — wytryska prawie w samym środku zdrojowiska z głębokości 7 metrów, obfitym strumieniem i z wielką siłą. To źródło wydaje na dobę według obliczenia Prof. Dr. Schröttera około 1000 hektolitrow czyli 1800 wiader wody.

Według rozbioru chemicznego, dokonanego przez Prof. Dr. Gottlieba, woda tego źródła zawiera w 10.000 części:

Węglanu sodowego . . .	25·1216
„ potasowego . . .	0·5603
„ litowego . . .	0·0491
„ barowego . . .	0·0002
„ wapniowego . . .	3·5436
„ magnowego. . .	4·7420

„ żelazawego	0·0343
„ manganewawego	0·0063
Chlorku sodu	18·5131
Siarkanu sodowego	0·7950
Fosforanu sodowego	0·0064
„ glinowego	0·0079
Kwasu krzemowego	<u>0·6343</u>
Ogółem części stałych	54·0141
Kw. węgl. łącz. z węglanami	14·6930
Kwasu węgl. istotnie wolnego	<u>22·6623</u>
Ogółem części składowych	91·3694
Ciepłota wody wynosi 17·2° Cels.	
Kwasu węglowego istotnie wolnego znajduje się 13.400 centymetrów sześciennych w 10.000 centym. sześć. wody.	

Zdrój Emmy wytryska w oddaleniu 40 stóp od źródła poprzedniego w kierunku północno zachodnim pod „Füllhausem“. Wodę z tego źródła sprowadzono rurami do zbiornika, znajdującego się tuż obok źródła Konstantego.

Według rozbioru chemicznego, dokonane-
go przez Prf. Dr. Gottlieba, zdroj Emmy
zawiera w 10.000 części wody :

Węglanu sodowego	22·4443
„ potasowego	1·2448
„ litowego	0·0254
„ wapniowego	3·6080
„ magnowego	4·4819
„ żelazawego	0·0470
Chlorku sodu	16·9064
Siarkanu potasowego	1·0665
Fosforanu sodowego	0·0018
„ glinowego	0·0146
Kwasu krzemowego	0·6091
Ogółem części stałych	<u>50·4592</u>
Kwasu węgl. połączon. z węglanami	13·6853
Kwasu węglowego istotnie wolnego	13·2139
Ogółem części składowych	<u>77·3584</u>

Ciepłota wody wynosi 15·5° Cels.

Kwasu węglowego istotnie wolnego znaj-
duje się 7.811 centymetrów sześciennych
w 10.000 centym. sześć. wody.

Rozbiór chemiczny wykazuje, że woda z obu źródeł należy do działu wód lekarskich zwanych szczałkami i sodowo-solnemi.

Z porównania zaś obu tych wód okazuje się, że źródło Emmy jest nieco uboższe w alkalia niż źródło Konstantego, przytém zawiera znacznie mniej kwasu węglowego istotnie wolnego. To uważać musimy za nieocenioną zaletę téj wody, gdyż mogą jęj używać osoby skłonne do krwioplucia, dla których woda ze źródła Konstantego byłaby zanadto silną.

Woda z obu źródeł jest zupełnie czystą i przezroczystą, i znajduje się w ciągłym poruszeniu z powodu wywięzującego się kwasu węglowego. Smak obu wód jest przyjemny, nieco słonawy i szczypiący.

Skuteczność obu wód lekarskich we wielu chorobach przypisać należy głównym składnikom chemicznym a mianowicie: węglanowi sodowemu, chlorkowi sodu i kwasowi węglowemu. Te składniki znajdują się w wo-

dzie ze źródeł gleichenbergskich w dostatecznej ilości, aby odpowiednio zastosowane w wielu chorobach wywarły zbawienne skutki na cały ustrój.

Już to na podstawie rozbioru chemicznego wody ze źródeł Konstantego i Emmy, już też na podstawie doświadczenia leczniczego, zalecić można kuracją zdrojową w Gleichenbergu, jako w wielu przypadkach niezawodnie skuteczny środek lekarski, w następujących chorobach:

1. W chorobach narządu oddechowego: długotrwałe nieżyty krtani i tchawicy, długotrwałe nieżyty oskrzelowe, rozedma płuc, wysięki opłucnej, suchoty płucne (phthisis pulm.) — wykluczyć jednak należy gruźlicę, szczególnie w okresach późniejszych.
2. W chorobach narządu trawienia: długotrwałe nieżyty żołądka i jelit, wrzody żołądkowe, zwątlenie żołądka i jelit, nadmierne wytwarzanie się kwasów w żo-

- ładku, cierpienia nerwowe żołądka, przekrwienie wątroby i śledziony, nieżyty przewodów żółciowych, kamienie żółciowe, żółtaczka.
3. W chorobach narządu moczowego: długotrwałe nieżyty pęcherza moczowego, zwiększone wydzielanie z moczem kwasu moczowego, oraz następstwa tegóż, odchodzenie piasku, choroba Brajta chroniczna, cierpienia nerwowe pęcherza w skutek kwaśnego moczu.
 4. W chorobach narządu rodniego: skąpe lub utrudnione miesiączkowanie, brak tegóż, nieżyty macicy i pochwy, długotrwałe zapalenie macicy.
 5. W chorobach pochodzących ze zbożeń krążenia krwi w układzie naczyniowym jamy brzusznej, przy tak zwanych hemoroidach.
 6. W chorobach odżywiania: niedokrewność, blednica i jój następstwa, pozimnicze obrzmienia śledziony, żółty.

Wody powyższe tj. ze źródła Konstantego i Emmy, poleca się zwykle pić rano na czczo; a przynajmniej pewną część tej ilości wody, jaką się ma użyć przez dobę. Czasem jest korzystniej pić wodę przez cały dzień, w różnych odstępach czasu a po bardzo małej ilości na raz: szczególnie zaleca się ten sposób w cierpieniach przewodu pokarmowego.

Jest to bardzo względne, ile ma się wypić wody w ciągu jednej doby. To bowiem zależy od stanu choroby i od indywidualności chorego. Mniej więcej używa się 4 — 8 do 15 uncyj czyli 125 — 250 — 500 gramów wody.

Ciepłota obu wód, wynosząca 15·5° (Emma) 17·2° Cels. (Konstanty), umożliwia picie takowych na czczo: znosi je nawet żołądek bardzo osłabiony i delikatny. Dla chorych zbyt wrażliwych, skłonnych do nawałów i krwiotłucia, nieznoszących zatem gazu kwasu węglowego w tak znacznej ilości wydała się ten

gaz przez ogrzanie wody w aparacie szklanym najnowszej konstrukcyi: w ten sposób woda traci tylko nadmierną ilość gazu, a nie ubywa jej żaden ze składników leczniczych.

W odpowiednich przypadkach chorobowych poleca się picie wody ogrzanej, z domieszką mleka, żętycy lub serwatki.

Zdrój Jana znajduje się w Johannisbrunn, miejscowości o milę od Gleichenberga oddalonej. Jest on bardzo obfitym, wydaje bowiem na dobę około 800 hektolitów czyli 1400 wiader wody.

Według rozbioru chemicznego, dokonanego przez Prf. Dr. Gottlieba, znajduje się w 10000 części wody:

Węglanu sodowego	19·5010
„ potasowego	0·7306
„ litowego	0·0211
„ barowego	0·0134
„ wapniowego	5·1891
„ magnowego	4·6009
„ żelazawego	0·1441

Chlorku sodu	5·0874
Siarkanu potasowego	0·0114
Fosforanu glinowego	0·0233
Kwasu krzemowego	0·2243
Azotanu potasowego	0·0790
Ogółem części stałych	<u>35·6256</u>
Kwasu węgl. połączon. z węglanami	13·0907
Kwasu węglowego istotnie wolnego	23·2363
Ogółem części składowych	<u>71·9526</u>

Ciepłota wody wynosi 12·1° Cels.

Kwasu węglowego istotnie wolnego znajduje się 13,650 centymetrów sześciennych w 10,000 centym. sześć. wody.

Rozbiór chemiczny wykazuje, że źródło Jana jest szczawą sodowo-żelazistą. W porównaniu ze źródłem Konstantego zawiera nieco mniej węglanu sodowego a znacznie mniej chlorku sodu; natomiast prawie cztery razy więcej węglanu żelazawego, i kwas węglowy w bardzo wielkiej ilości.

Na podstawie doświadczenia leczniczego można zalecić wodę ze źródła Jana szcze-

gólniej w chorobach przewodu pokarmowego tak n. p. w upośledzonym albo osłabionym trawieniu czyto wskutek osłabionej innerwacji czyteż rozwijającym się na tle blednicy i niedokrewności: tudzież u wyzdrowieńców, w długotrwałych niezytach żołądka i jelit, jak nie mniej w długotrwałych biegunkach powikłanych z owrzodzeniem kiszek. Również zaleca się wodę ze źródła Jana z powodu jej orzeźwiającego, kwaskowatego, bardzo przyjemnego smaku za napój dyetetyczny.

Dla użytku chorych, w celach leczniczych, przywożą wodę ze źródła Jana trzy razy na dzień we wielkich syfonach udoskonalonej konstrukcyi. Aparat zawierający wodę Jana jest ustawiony obok źródła Konstantego.

Zdrój Klausen znajduje się w małej dolinie, Klausen zwanój, oddalonej o ćwierć mili w kierunku północnym od Gleichenbergu.

Według rozbioru chemicznego, dokonanego przez Prof. Dr. Gottlieba, znajdujesię w 10.000 części wody:

Węglanu sodowego	0·0145
„ wapniowego	0·2357
„ magnowego	0·0590
„ żelazawego	0·1037
Chlorku sodu	0·0025
Siarkanu sodowego	0·1263
„ potasowego	0·0095
Fosforanu sodowego	0·0125
„ glinowego	0·0097
Kwasu krzemowego	0·7127
Ogółem części stałych	<u>1·3462</u>
Kwasu węgl. w połączen. z węglanami	0·6021
Kwasu węglowego istotnie wolnego	<u>18·8055</u>
Ogółem części składowych	<u>20·7538</u>

Ciepłota wody wynosi 10·5° Cels.

Kwasu węglowego istotnie wolnego znajduje się 11.000 ctm. sześciennych w 10.000 ctm. sześć. wody.

Z rozbioru chemicznego okazuje się, że wo-

da ze źródła Klausen zawiera obok stosunkowo znacznej ilości węglanu żelazawego (0.1037) bardzo małą ilość innych soli, bo zaledwie 1.2425 na 10.000 części wody, czyli innemi słowy zaledwie 0.12‰; zatem ta woda jest czystą szczywą żelazistą, której się używa w tych przypadkach chorobowych, w których głównie liczymy na skuteczność żelaza.

Wodę ze źródła Klausen zaleca się z wybornym skutkiem: w niedokrewności rozwojowej, zwanój blednicą, w niedokrewności powstałej wskutek krwotoków i ropień, obfitych zapalnych wysięków opłucnej, w niedokrewności rozwijającój się po przebyciu ciężkich chorób ostrych, po ciężkich porodach i przy długim karmieniu. Nie mniej skutecznóm okazało się leczenie zdrojowe wodą z tego źródła w chorobach części rodnych niewieścich, biorących początek w niedokrewności i tak: we wszelkich zboczeniach czyśczeń miesięcznych, rozwijających się na pod-

stawie niedokrewności i blednicy, w przewlekłym niezycie macicy i pochwy również z powyższej przyczyny.

Wreszcie używanie wody ze źródła Klausen jest wskazane w rozmaitych postaciach nerwowości i w nerwobólach występujących u osób niedokrewnych i bledniczych.

Środki lecznicze.

1. Klimat nadzwyczaj łagodny — odznaczający się wielką stałością, brakiem nagłych spadków ciepłoty, świeżością powietrza i balsamiczną wonią pochodzącą z drzew szpilkowych — łagodzi, uspokaja i koi zadrażnione i niezbytami osłabione błony śluzowe narządu oddechowego.
2. Woda z czterech źródeł gleichenbergskich, o której już pisaliśmy obszerniej, służy za właściwy lek przeciw rozmaitym złozeniom chorobowym w ustroju.

3. Nabiał styryjski, niezrównany w swój dobroci, jest bardzo ważnym i skutecznym środkiem leczenia pomocniczego. Dla dogodności gości kąpielowych wybudowała dyrekcya zdrojowa w parku, w pobliżu źródeł Konstantego i Emmy, stajnię leitnią, w której tak w godzinach rannych (6 — 9) jak i popołudniowych (3 — 9) można dostać mleka świeżo dojonego (prosto od krowy) po cenie umiarkowanej.

Mleko kozie świeże, w obecności gości dojone, sprzedają w każdym czasie w miejscu między bazarem a łazienkami.

- Żeńtycę kozią wyrabia szwajcar sprowadzony z Appenzell. Jest ona nieco mętną, słodką i wolną od kwasu. Przekazuje ją szwajcar przy źródle po cenie stałej, oznaczonej przez zarząd kąpielowy.
4. **W z i e w a n i a (inhalacye) s o l a n k o w e.** Najnowszój konstrukcyi aparat rozpylający skoncentrowaną wodę ze źródła Konstantego ustawiono w pośrodku obszer-

něj sali. Składa on się z 50 małych aparacików rozpylających, a działających równocześnie i bez przerwy. Całą salę wypełnia woda rozpylona, a stając w miernem oddaleniu od aparatu, wdechła się takową w postaci nadzwyczaj delikatnego pyłku. Wziewania te zastosowane zostały przy niezżytach błon śluzowych nosa, gardła i krtani ze skutkiem tak pomyslnym, że od czasu zaprowadzenia tychże leczenie miejscowe w znacznie mniejszej liczbie przypadków jest koniecznym. Prócz powyższej sali inhałacyjnej, w której woda ze źródła Konstantego rozpyła się za pomocą powietrza suchego, łożzonego przez maszynę parową, otwartą zostanie w przyszłym sezonie (1881) druga sala inhałacyjna, w której nie suche powietrze lecz para wodna użytą zostanie w celu rozpylania wody lekarskiej.

5. Wziewania pary wodnej nasyconej olejkami eterycznymi ze szpilek jodło-

wych, urządzono w dwu oddzielnych salach. Podczas gdy do sali pierwszej wprost dostaje się para wodna nasycona olejkami eterycznymi, to do sali drugiej dostaje się dopiero po poprzedniem przejściu przez przyrząd chłodniczy, tak że zaledwie nieco mgły w sali się znajduje, a nie się nie traci lotnych, aromatycznych składników leczniczych. Wentylacya w obu salach jest bardzo dobra, że nawet podczas gorącej pory dnia bez znużenia w nich przebywać można.

Wielokrotnie udowodniono, że oba te rodzaje inhalacyj skutecznie działają w długotrwałych nieżytach oskrzelowych z nader obfitem wydzielaniem śluzu.

6. Wdechanie powietrza zgęszczonego lub rozrzedzonego odbywa się za pomocą przyrządu pomysłu Dr. Clara, który wykonano w fabryce H. Reinera w Wiedniu, a wprowadzono w użycie w r. 1880. Zastosowanie tego przyrządu wskazanem

jest wprawdzie w bardzo małej liczbie chorób narządu oddechania i krążenia, lecz właśnie w tych chorobach jest niezawodna skuteczność metodycznie przeprowadzonego leczenia. Przyrząd ten tak jest urządzony, że równocześnie dwie osoby używać go mogą bez względu na to, czy obie wdychają powietrze zgęszczone, czy też jedna zgęszczone a druga rozrzedzone. Dzwony, w których się znajduje powietrze zgęszczone i rozrzedzone wcale nie komunikują ze sobą, przezco żaden chory nie naraża się na wdechanie powietrza z tego samego rezerwoaru, w który on sam lub inny chory przedtém wydechał.

7. Kąpiele znajdują się w dwóch łazienkach o 60 izbach łazienkowych z wannami marmurowými, metalowými i drewnianými tudzież z wszelkimi potrzebnými sprzętami.

Wskutek odpowiedniego urządzenia łazienek i sposobu ogrzewania wody, ja-

kotéż wskutek wielkiej obfitości wody tak słodkiéj jak i mineralnéj, można urządzać rozmaite kąpiele tak co do ich rodzaju, jak co do ich ciepłoty i gęstości. Prócz kąpeli z wody słodkiéj, jak téż z wód lekarskich (Konstantego, Werlego i źródłu Rzymskiego), prócz kąpeli żelazistych sporządzanych z wody ze źródłu Klanssen, używa się także kąpiele z domieszka wyciągu igliwiowego, kąpeli siarczaných, borowinowych i t. d.

Skuteczność kąpeli zwanych żelazistemi zależy głównie od ilości kwasu węglowego znajdującego się w wodzie. Aby zatem tego gazu nie utracić przy ogrzewaniu wody przeznaczonej do kąpeli, lecz zatrzymać, o ile można, jak największą jego ilość; zaprowadzono znaczne ulepszenia skierowane ku temu celowi. W ten sposób zapobiega się utracie tego gazu podczas przyrządzania kąpeli, zarazem jest się wstanie, stopniowo zwiększać jego ilość.

W osobnych łazienkach (Kaltes Bad) znajduje się wielki basen (150 metrów kwadratowych), mający dostateczny dopływ wody słodkiej i mineralnej. Ciepłota wody wynosi 18 — 22° Cels. Z przedsionka, w którym ustawiono wagę kliniczną, wchodzi się do 10 oddziałów urządzonych do celów wodoleczniczych. Tutaj można zastosować wszystkie rodzaje kąpeli, jakie zaleca dzisiejsza hydroterapia mianowicie: zawijania, nacieranie, zlewanie, kąpiele nasiadowe, natryski spadowe i wstępujące i inne. Służba kąpielowa jest dobrze wprawiona w pierwszych zakładach wodoleczniczych wiedeńskich.

8. W końcu wspomnieć muszę o winogronach, których tutejsza okolica dostarcza w dostatecznej ilości i w przednich gatunkach z początkiem września; przeto można na miejscu przeprowadzać kurację winogronową, a to tem bardziej, że tak wrzesień

jak i październik odznaczają się stałością pogody.

Apłeka p. Krasovecza zaopatrzoną jest we wszelkie leki przepisane i przyrządy lekarskie.

Lekarzy zdrojowych, praktykujących corocznie, stale, przez całą porę zdrojową jest ośmiu: Dr. Weiss, Dr. Haus-Hausen, Dr. Clar, Dr. Zavori, Dr. Höffinger, Dr. Hoenigsberg, Dr. Ivándi i autor niniejszej broszury, Dr. Brühl.

Pora kąpielowa

w Gleichenbergu rozpoczyna się każdego roku z dniem 1^{go} Maja,— a zatem wcześniej niż w innych pokrewnych zdrojowiskach — i trwa do połowy Października. Najznaczniejsza ilość chorych zjeżdża się tłumnie do Gleichenbergu podczas środkowego

sezonu tj. od połowy Czerwca do połowy Sierpnia. Nie oceniają należycie sezonu początkowego i końcowego, a te w wielu chorobach są skuteczniejsze i odpowiednie do leczenia zdrojowego. Zapewne wielu chorych bez uwzględnienia choroby wybiera dla swéj kuracyi tylko sezon środkowy dla tego, iż błędne rozpowszechniono mniemanie: jakoby Gleichenberg leżał w górach, przeto posiadał ostry klimat górski, podlegał nagłym zmianom ciepłoty i innym niedogodnościom. — A jednak bardzo doniosłym jest wybór odpowiedniego czasu przeznaczanego na kurację zdrojową od tego bowiem nieraz zawisło skuteczne przeprowadzenie leczenia. Tak n. p. cierpiący na piersi, skłonni do krwioplucia mogą rozpocząć kurację już w piérwszój połowie Maja, a po ukończoném leczeniu zdrojowém mogą udać się w Lipcu w okolice górzyste: inni zaś, rozpoczynwszy kurację w połowie Sierpnia, mogą pozostać w Gleichenbergu

do końca Września, a Październik przepędzić w południowym Tyrolu. Kto może rozporządzać wolnym czasem, kto nie krępowuje się innymi względami; ten niech unika we własnym interesie, tak pod względem leczniczym jak i finansowym, sezonu środkowego, jako przeludnionego, a natomiast niech wybiera sezon początkowy lub końcowy. Wtedy pogoda jest stałą, ciepota umiarkowaną i czas nadzwyczaj przyjemny.

Budowle i restauracye.

Budowle prywatne :

1. Willa, Wickenburg zbudowana w r. 1834 leży prawie w samym środku zdrojowiska, na wzgórzu otoczoném dokoła przepysznyim parkiem, a jest własnością hr. Wickenburga.

2. Hubertushof, własność Emeryka ks. Thurn - Taxisa, koniuszego Jego Ces. Mości,

Budowle publiczne:

1. Kościół, fundacyi hr. Wickenburga, zbudowano w r. 1845 w stylu bizantyńskim.
2. Klasztor OO. Franciszkanów jest również fundacyi hr. Wickenburga a zbudowany w r. 1844.
3. Szkoła ludowa, czwórklasowa, zbudowana kosztem gminy w r. 1874.
4. Waldhaus jest własnością Arcyksięcia Albrechta, a przeznaczony na bezpłatne mieszkanie dla chorych oficerów armii austriackiej, bawiących w Gleichenbergu celem kuracyi.
5. Szpital (Hospital zum Pilger) zbudowany w r. 1844, ma 18 łóżek, a chorych pielęgnują siostry miłosierdzia. Udzielając bezpłatnie mieszkania, wiktu, środków leczniczych i opieki lekarskiej, ułatwia kurację ubogim a zasłużonym sługom

ze stanu cywilnego i wojskowego, jakoteż ludziom młodym, obiecującym na przyszłość. Od założenia tj. od r. 1844 do końca r. 1879 korzystało z tego dobrodziejstwa 1853 chorych.

6. Kurhaus bardzo elegancki, zbudowano w r. 1871 z wielką i wspaniałą salą balową i koncertową. Tamże znajduje się salon z fortepianem, którego się używa bezpłatnie, a także salon i weranda do rozmowy i mniejszych zgromadzeń: również bezpłatnie korzysta się z czytelni zaopatrzonej w 70 czasopism. Tam też znajduje się wypożyczalnia książek obfitująca w dzieła francuskie, angielskie i niemieckie. W lokalu dolnym urządzono obszerną i elegancką kawiarnię, a na 1^{szym} piętrze jest 16 pokoi mieszkalnych.
7. Teatr, zbudowany w r. 1872, posiada obszerną scenę i wygodne miejsca dla 300 widzów: w lokalach pobocznych jest 20 pokoi mieszkalnych.

8. Voreinsterrasse: tu znajduje się apteka, urząd pocztowy i telegraficzny.
9. Restauracja spółki (Vereins-Restauracation) posiada wielką elegancką salę, werandę oszkloną i ogród cienisty.
10. Łazienki (Badhaus) mają 60 izb łazienkowych: a nieco opodal stoją łazienki (kaltes Bad) służące do celów wodolecznicznych.
11. „Füllhaus“ stojący obok źródła Konstantego, posiada w domym lokalu maszynę parową pompującą wodę ze źródła Konstantego celem napełnienia nią flaszek do rozsyłki. Za pomocą téj maszyny wprowadza się także w ruch przyrządy inhalacyjne, jako téż przyrząd do wdychania powietrza zgęszczonego etc.

Domy mieszkalne :

1. „Kurhaus“ z 17 pokojami,
2. „Vereinshaus“ z 54 pokojami,
3. „Badhaus“ z 4 pokojami,
4. „Füllhaus“ z 5 „

5. „Glashaus“ z 3 pokojami
 6. Teatr z 20 „
- Powyższe domy są własnością spółki akcyjnej gleichenbergskiej.
7. „Villa d'Orsay“ z 40 pokojami i pięknym ogrodem: własność hr. Wickenburga.
 8. „Villa Max“ z 42 pokojami i pięknym ogrodem: własność hr. Wickenburga.
 9. „Weinachtsbaum“ 16 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.
 10. „Stadt Pest“ z 18 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.
 11. „Stadt Ofen“ z 22 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.
 12. „Rudolfshof“ z 10 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.
 13. „Grosse Schweizerei“ z 8 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.
 14. „Kleine Schweizerei“ z 3 pokojami i pięknym ogrodem: wł. hr. Wickenburga.

15. „Villa Suessa“ z 28 pok. wł. p. E. Suessa.
16. „Brünnerhaus“ z 14 „ „ „ „
17. „Villa Zürich“ „ 15 „ „ „ M. Kraupa.
18. „Herrenhaus“ z 25 pok.
własność p. G. Hoflingera.
19. „Stadt Venedig“ z 23 p. wł. p. „
20. „Rest. Venedig“ z 32 „ „ „ „
21. „Villa Possenhofen“ z 54 pok.
własność p. „
22. „Villa Hoflinger“ z 54 pok.
własność p. „
23. „Stadt Würzburg“ z 12 pok.
własność p. „
24. „Karolinenhof“ z 25 pok.
własność p. K. Mayera.
25. „Annahof“ z 27 pok. wł. p. „
26. „Grazerhaus“ z 15 p. „ p. T. Gubatta.
27. „Stadt Frankfurt“ z 7 pok.
własność p. G. Holzera.
28. „Villa Schuch“ z 20 pok.
własność p. M. Schuch.

29. „Villa Triestina“ z 36 pok.
własność Dr. Hausena.
30. „Felsenhaus“ z 14 pok.
własność p. S. Geosicha.
31. „Wienerhof“ z 10 pok.
własność p. Dr. Weissa.
32. „Villa Streichenweina“ z 15 p.
własność p. A. Streichenweina.
33. „Franzensburg“ z 18 pok.
własność p. F. Hoppichlera.
34. „Constantinshöhe“ z 4 pok.
własność p. Wellera.
35. „Johanneshof“ z 12 pok.
własność p. J. Ladenhaufena.
36. „Lagelpeter“ z 2 pok.
własność p. J. Walcha.
37. „Marienburg“ z 32 pok.
własność p. J. Rieglera
38. „Josefinenhof“ z 6 p. wł. p. „
39. „Ertl“ z 3 pok. własność p. A. Ertla.
40. „Stadt Insbruck“ z 5 pok.
własność p. A. Hoffera.

41. „Walnerhof“ z 17 pok. wł. p. K. Saria.
42. „Haus am Rain“ z 3 p. wł. p. „
43. „Stadt Mailand“ z 30 pok.
własność p. J. Hoetzla.
44. „Berlinerhof“ z 6 pok.
własność p. F. Schweighofera.
45. „Stadt Petersburg“ z 7 p.
własność p. „
46. „Thalhof“ z 14 pok.
własność p. „
47. „Paulushof“ z 8 pok.
własność p. P. Gütta.
48. „Villa Plaukenstein“
z 13 pok. własność p. F. Schmitta.
49. „Belvedere“ z 3 pok.
własność p. J. Lichteneggera.
50. „Willkommen“ z 5 pok.
własność p. F. Hatzla.
51. „Wilhelmshof“ z 10 pok.
własność p. A. Hassza.
52. „Villa Broglio“ z 6 pok.
własność p. Broglio.

53. „Albrechtshöhe“ z 3 p. wł. p. K. Wolfa.
54. „Ungarische Krone“ z 7 p.
własność p. A. Dombergera.
55. „Seifnedshof“ z 3 pok.
własność p. J. Zimmeta.
56. „Hohe Warte“ z 4 pok.
własność p. H. Kreamera.
57. „Hirschenmugl“ z 8 pok.
własność p. J. Hirschenmugla.
58. „Leopoldshöhe“ z 4 pok.
własność p. A. Schwarza.
59. „Krispinnshof“ z 2 pok.
własność p. M. Mayera.
60. „Schöne Aussicht“ z 2 pok.
własność p. J. Seidla.
61. „Hallstadt“ z 2 pok. wł. p. J. Grandla.
62. „Stadt Leipzig“ z 3 pok.
własność p. A. Kersbergera.
63. „Kratz“ z 4 pok. własność p. F. Kratza.
Restauracye:
1. „Vereins-Restauracyn“ (restauracya
2. „Venedig“ p. Höflingera. [spółki).

3. „Mailand“ p. Hoetzla.
4. „Grosse Schweizerei“
5. „Walnerhof“
6. „Ungarische Krone“
7. „Stadt Petersburg“ (dla starozakon).

Zarząd zdrojowy.

Właścicielem zakładu zdrojowego jest spółka akcyjna „Gleichenberger und Johannisbrunnen Aktien Gesellschaft“. Siedzibą dyrekeyi jest Gleichenberg. Dyrekeya zdrojowa znajduje się w lokalu parterowym „Vereinshausu,“ po prawej stronie. Tamże zamawiać można wody gleichenbergskie jakoteż mieszkania. Dyrekeya udziela jak najchętniej i bezpłatnie wyjaśnień dotyczących zakładu zdrojowego.

Każdy gość kąpielowy ma być zameldowany w 24 godzinach w biurze meldunkowém

c. k. Inspekcji zdrojowej. Służą ku temu karty meldunkowe, które gość kąpielowy wypełnia, a właściciel domu do Inspekcji zdrojowej odsęła. Tamże wywiedzieć się można o miejscu zamieszkania osób nowo przybyłych, których nie ma jeszcze w peryodycznie wydawanych spisach gości kąpielnych (Kurlistach). W biurze c. k. Inspekcji zdrojowej rozstrzygają się wszelkie sprawy wchodzące w zakres władz politycznych i policyjnych. Wyższą instancją stanowi c. k. urząd powiatowy i c. k. sąd powiatowy w Feldbachu.

Opłata zdrojowa.

Na mocy rozporządzenia c. k. namiestnictwa z d. 1. Maja 1873 L. 1044 wynosi opłata zdrojowa w Gleichenbergu:

od 1 osoby Złr. 8.— c.

od 2 osób do jednej rodz. należ. Złr.	12.— „
„ 3 „ „ „ „ „ „	15.— „
„ 4 „ i więcej „ „ „ „	22.— „
„ dzieci do lat 5 nie się nie opłaca;	
„ „ od lat 6 do 11	2.— „
„ „ „ „ 12 „ 15	4.— „
„ służby	1.— „

Obcy, zatrzymujący się w Gleichenbergu tylko 2 dni, nieopłacają żadnej taksy: zatrzymując się dłużej jak 2 dni aż do dni 5 płacą Złr. 2. — Dzieci i służba są w tych razach wolnemi od opłaty zdrojowej.

Obcy, zatrzymujący się dłużej jak 5 dni, płacą całą takse. Od opłaty zdrojowej może uwolnić Dyrekeya zdrojowa jedynie tych ubogich chorych, którzy wykazać się mogą świadectwem ubóstwa, wystawionem przez odpowiednie władze polityczne.

Doktorowie medycyny, lekarze praktyczni są uwolnieni od opłaty zdrojowej.

Ceny środków leczniczych

Kąpiel ciepła kosztuje 50 c. — Złr. 1. 10 c.
(Za różne domieszki do kąpeli płaci się stale
naznaczone ceny.)

Kąpiele zimne, natryskowe, nasiadowe etc.
kosztują 50 ct. — Złr. 1. — c.

Wdechania powietrza zgęszczonego lub
rozrzedzonego — 30 c.

Wdechania powietrza ze środkami leka r-
skiemii jakoto :

Inhalacya solankowa 30 c.

„ powietrza nasyconego olejkami ete-
rycznymi szpilek jodłow. N. I. 40 c.

„ „ „ Nr. II. 60 c

Ceny mieszkań, pożywienia etc.

Podczas sezonu początkowego i końcowe-
go płaci się za pokój wygodnie a nawet ele-

gancko urządzony 30 c. — 1 Złr. - do 2 Złr. na dobę; podczas sezonu środkowego tj. od 11^{go} Czerwca do 15^{go} Sierpnia 1 Złr. — 1 Złr. 50 c. do 3 Złr. na dobę.

Pod ceną pokoju rozumie się cenę za pokój z jedném łóżkiem wraz z pościelą. Za wniesione łóżko z pościelą płaci się 40 c. na dobę; za świecę 8 c.; za obsługę płaci się od 1 osoby 25 c., od 2 osób 40 c., od 3 osób 60 c. na dobę.

Szczególniej podczas sezonu środkowego powinni goście kąpielowi zapewnić sobie mieszkanie zawczasu, zamawiając takowe listownie i to albo u właściciela domu, albo w Dyrekcji zdrojowej (Brunnen-Direktion in Gleichenberg) albo w inspektoracie domów hr. Wickenburga (An das gräfl. Wickenburgische Häuserinspektorat in Gleichenberg).

Pomimo równoczesnego pobytu 1200—1500 osób zapewnioną jest publiczności dobroć i taniość potraw w restauracyach wskutek wielkiej konkurencyi. W trzech restaura-

cyach pierwszorzędných tj. „Vereinsrestauration“, „Venedig“ i „Mailand“ są ceny nieco wyższe; przy dobrym apetycie wystarcza 2 złr. do 2 Złr. 50 c. dziennie na śniadanie (kawa, czekolada lub herbata z bułkami), obiad (rosół lub zupa, pieczone z jarzyną, legumina, piwo lub wino), podwieczorek (kawa, czekolada lub lody) i kolację (pieczone z jarzyną, piwo lub wino). W restauracyach drugorzędnych są ceny o 15 — 25 % niższe.

Fiakry dwukonne i jednokonne mają swe stanowisko obok „Vereinshausu“. Każdy woźnica jest obowiązany przedłożyć drukowaną taryfę.

Osły osiodłane wynajmuje się według taryfy, za mierną cenę.

Wózki dla chorych (Rollwagen) opłacają się za ćwierć godziny 15 c. — za pół godziny 25 c. — za godzinę 40 c.

Lektyki (Tragsessel) opłacają się za ćwierć godziny 30 c. — za pół godziny 50 c. — za godzinę 60 c.

Rozrywki i przyjemności.

Dobra orkiestra grywa od 1^{go} Maja do ostatniego Września dwa razy na dzień po 2 godziny: rano od godziny 6^{1/2} do 8^{1/2} przy zdrojach, popołudniu od godziny 4 do 6 koło „Vereinshausu.“ W czasie sezonu środkowego grywa prócz tego od godziny 7^{1/2} do 9 wieczór koło „Vereinshausu“.

Teatr niemiecki jest wcale dobry: daje codziennie przedstawienia, najczęściej operetki.

Reuniony odbywają się co sobotę, Tom-bola co czwartek.

Czytelnia, z której można korzystać bez opłaty, posiada przeszło 70 gazet, między temi 4 polskie: „Czas“, „Gazetę narodową“, „Dziennik polski“ i „Kurjera warszawskiego“.

Wycieczki bliższe.

1. „Albrechtshöhe“— tam dostać można mleka, kawy i td. Z gloriетки (Parapluie) bardzo piękny widok: na północ góra gleichenbergska, na wschód Kapfenstein, na południe Straden i Karawanki, na zachód, po za zankiem gleichenberskim, Alpy styryjskie, w kierunku północno-zachodnim Schöckel (1500 m.), w zachodnim Gleinalpe (2040 m.), w południowo-zachodnim Hochgressig (2131 m.).
2. „Tafel“ przechadzka półgodzinna. Nieco dalej wieś Trautmannsdorf,—po za wsią „Forsthof“ — droga nieco stroma — widok piękny.
3. Wieś Gleichenberg. Dochodzi się doń wpół godziny: we wsi dobra restauracya „Zampa“. Cwierć mili dalej znajduje się źródło żelaziste Klausen Stahlquel-

le. Wracając lasem pieszo do wsi Gleichenberg, można korzystać z pięknego widoku, jaki się otwiera z wyřębu na zamek gleichenbergski.

4. Zamek „Gleichenberg“, własność Maxym. hr. Trautmannsdorffa, zbudowany w r. 1624, odrestaurowano przed kilku laty. Najlepiej dostać się można z Klausen przez zwierzyniec. Z wieży zamkowej piękny roztacza się widok szczególnie na północ i zachód. Wracać można stromą ścieżką prowadzącą wprost do wsi Gleichenberg.
5. Hofbinder (1½ godz.) leży cwierec mili po za zamkiem gleichenbergskim, a odznacza się pięknym widokiem.
6. „Bauernhausel“ (2 godziny). Idąc przez „Schlucht“, wieś „Bärenreith“ dalej „Aichgraben“ potem lasem, trzymając się drogi na prawo prowadzącej, dostać się można na wierzchołek wzgórza lesistego. Tamże gospoda „zur schönen Aus-

sicht“. Z tąd bardzo piękny jest widok na północ i wschód, na zamki Riegersburg, Kornberg, Bertholdstein, Kapfenstein etc.

Wy ciecunki dalsze.

1. „Johannisbrunn“ (godzina jazdy): tamże 2 zdroje wód lekarskich; nieco dalej wieś Straden z 4 kościołami.
2. Zamek „Kapfenstein“ (2 godziny).
3. Zamek „Bertholdstein“ (1½ godziny), własność Sefera Baszy (W. Kościelskiego,) b. generała dywizyi wojsk otomańskich, nowo odrestaurowany i urządzony w guście wschodnim.
4. „Riegersburg“ (2¼ godziny), własność ks. Lichtensteina. Najlepiej wyjechać z Gleichenbergu o godz. 9-tėj rano. Jedzie się na Feldbach, następnie koło

zamku Kornberg, i przyjeżdża się do miasteczka Riegersburg koło południa. Po przekąsce i zamówieniu objadu wybiera się na zwiedzenie zamku, idąc koło kościoła parafialnego św. Marcina. Do zamku wchodzi się przez 7 bram, z których pierwsze są wykute w skale bazaltowej, również jak droga prowadząca na sam szczyt skały 490 metrów wysokości na której wznosi się zamek. Odzwierny otworzywszy 6 i 7 bramę wprowadza gości do podworców w skale kutyach, do sali rycerskiej, do wieży czarownic, z kądem z okien izby wieszarki otwiera się nadzwyczaj malowniczy widok na środkową i południową Styryę.

Powracać można „ośłą ścieżką“ (Eselsteig) w skale wykutą, aż do podnóża góry zamkowej, z kądem droga równa i wygodna prowadzi do miasteczka.

5. „Klöch“ (3 godziny) po za Johannis-

- brunn, ma malownicze położenie i piękne cieniste przechadzki.
6. „St. Anna am Aigon“ leży na granicy węgierskiej. Z miejsca przed kościołem piękny widok. Dla powozów droga zła. lepiej zrobić wycieczkę na osłach całodzienną.
 7. „Poppendorf“ (1½ godziny) ma piękny zamek.
 8. Miasteczko „Radkersburg“ ze zamkiem „Oberradkersburg“ leży nad rzeką Mur.

Urząd pocztowy i telegraficzny.

Urząd pocztowy znajduje się w lokalu parterowym domu „Vereinsterrasse“ po prawej stronie. Poczta przychodzi z Feldbachu, i odchodzi do Feldbachu 5 razy na dzień do pociągów osobowych kolei węgier-

skiej zachodniej, idących w kierunku Gracu i Wiednia z jedną, a Steinamanger, Pesztu i Wiednia z drugiej strony. Dwa razy na dzień odchodzi poczta do Spielfeldu do pociągów kolei południowej, idących w kierunku Gracu, Wiednia i Tryestu.

Miejsce we wozie pocztowym jadąc z Gleichenbergu do Feldbachu lub odwrotnie kosztuje 80 c.; od bagaży płaci się 20 do 40 c. Jazda trwa $1\frac{1}{2}$ godziny.

Jazda do Spielfeldu trwa 5 godzin, i kosztuje od osoby Złr. 2.10 c.; od bagaży do 25 kilogr. 50 c.; od 25 do 100 kilogr. Złr. 1. —

Z Feldbachu do Gleichenbergu lub odwrotnie płaci się fiakrowi jednokonnemu Złr. 2.50 c., dwukonnemu Złr. 3.80 c. bez względu na ilość osób jadących.

Ze Spielfeldu do Gleichenbergu lub odwrotnie płaci się fiakrowi jednokonnemu Złr. 5.50 c. dwukonnemu Złr. 8. — c.

Bilety jazdy pocztą kupuje się w hotelu „Mailand“. Szczególniej podczas sezonu

Środkowego trzeba zapewnić sobie miejsce we wozie pocztowym dzień lub dwa dni naprzód. Również kalesze tak do wycieczek jak do jazdy do Feldbachu najlepiej zamawiać w hotelu „Mailand“.

Urząd telegraficzny znajduje się na 1^{em} piętrze domu „Vereinsterasse“, i jest otwarty od godziny 7^{ej} rano do 9^{ej} wieczór.

Komunikacye.

Najbliższą stacją kolei żelaznej (węgier-zachodniej) jest Feldbach, o milę od Gleichenbergu oddalony. Trzy pociągi osobowe przechodzą przez Feldbach, w kierunku Gracu inne trzy w kierunku Steinamanger. ZWiednia prowadzą dwie drogi do Feldbachu, jedna na malowniczy Semmering i Grac, drugą koleją węgierską zachodnią

na Oedenburg i Steinamanger. W obu kierunkach trwa podróż około 12 godzin.

Z Wiednia wyjeżdża się z dworca kolei południowej (Südbahnhof).

Jadąc na Gracu, kupuje się bilet do Gracu, gdzie jest wypoczynek 2 do 3 godziny; w Gracu kupuje się bilet do Feldbachu.

Pociągi odchodzą:

Z Wiednia	7. — ran	9. — wiecz.	10. — ran.	6. — wiecz.
Przyjazd do Gracu	12.27 pop.	5.41 ran.	6. — w.	12.10 p. półn.
Odjazd z Gracu	4.35 "	7.33 "	w Gracu przenocować i odjechać rano o godz.	
Przyj. do Feldbachu	7.13 w.	9.22 "	7.33 (w Feldbachu o 9.22) lub o godz. 11.30 przed południem (w Feldbachu o godz. 2.30 pop.)	

Jadąc na Steinamanger wyjeżdża się również z dworca kolei południowej (Südbahnhof).

Odjazd z Wiednia	6. — ran.	7. — rano	7.15 wiecz.
Przyjazd do Steinamanger	12. — w połud. 12.26 w noc.		
Odjazd ze "	2.52 popołud. 2.36 "		
Przyjazd do Feldbachu	5.23	"	5.31 rano

W Feldbachu, tuż przy dworcu kolei żelaznej, stoi zawsze dostateczna ilość doróżek.

jednokonných i dwukonných, oraz poczta osobowa przybywa do każdego pociągu.

Z Gleichenbergu można wracać na Wiedeń w obu kierunkach: trzy pociągi kolei idą w kierunku na Grac dwa zaś na Steinamanger.

Jadąc na Grac:

Odjazd z Feldbachu	5.35 rano	11.55 przed poł.	5.27 pop.
Przyjazd do Gracu	8.15 "	2.49 popołud.	7.15 wiecz.
Odjazd z Gracu	8.22 "	4.17 "	10.15 "
Przyjazd do Wiednia	4.— pop.	9.50 wieczór	6.26 rano

Jadąc zaś na Steinamanger:

Odjazd z Feldbachu	9.25 przed poł.	7.33 wieczór
Przyjazd do Steinamanger	11.58 "	11.5 w nocy
Odjazd ze Steinamanger	3.— popołud.	3.5 "
Przyjazd do Wiednia	9.21 wieczór	9.26 rano.

Koszta podróży wynoszą w przybliżeniu:

Ze Lwowa do Feldbachu:

pociągiem pośpiesznym:

klasą 1^{sz} Złr. 60. — klasą 2^{sz} Złr. 45.

pociągiem osobowym:

klasą 1^{szą} Złr. 52., — klasą 2^{szą} Złr. 38.

klasą 3^{cią} Złr. 25. —

Z Krakowa do Feldbachu:

pociągiem pośpieszonym:

klasą 1^{szą} Złr. 40. — klasą 2^{szą} Złr. 30. —

pociągiem osobowym:

klasą 1^{szą} Złr. 34. — klasą 2^{szą} Złr. 25. —

klasą 3^{cią} Złr. 18. —

Z Wiednia do Feldbachu:

pociągiem pośpieszonym:

klasą 1^{szą} Złr. 17. — klasą 2^{szą} Złr. 13. —

pociągiem osobowym:

klasą 1^{szą} Złr. 15. — klasą 2^{szą} Złr. 11.

klasą 3^{cią} Złr. 7.50 c.

Z Warszawy do Wiednia:

pociągiem pośpieszonym:

klasą 1^{szą} Rubli 12 kop. 45 i Złr. 22.60 c. w.a.

klasą 2^{szą} „ 9 „ 35 i „ 17. — „ „

pociągiem osobowym:

klasą 1^{szą} Rubli 10 kop. 82 i Zhr. 18.87 c. w. a.

klasą 2^{szą} „ 8 „ 12i „ 14.21 „ „ „

klasą 3^{szą} „ 4 „ 30i „ 9.48 „ „ „

Ceny biletu z Wiednia do Feldbachu podane są wyżej.

Ceny kaleszy jakoteż poczty z Feldbachu do Gleichenbergu podane są w rozdziale poprzednim.

Rozsólka wód gleichenbergskich i ceny tychże.

Dyrekeya zdrojowa w Gleichenbergu na zamówienie rozsła wody lekarskie gleichenbergskie w skrzyniach większych zawierających 50 flaszek i w mniejszych zawierających 25 flaszek. Wody lekarskie napełnia się do flaszek w takiej ilości, jaka jest

na razie potrzebną do rozsólki; a zatem zawsze tylko świeżo napełnione flaszki wychodzą ze zakładu do użytku. Nadto napełnia się flaszki sposobem najnowszym i najodpowiedniejszym. Aby zapobiedz fałszowaniu wody na składach, i aby ustrzedz przed kupowaniem wody z lat dawniejszych, jest na końcu korka wewnątrz flaszki się znajdującym wypalona pieczęć zdrojowa, a prócz tego na kapsułce cynowej jest wyciśniętą nazwa zdroju i rok, w którym się woda napełnia. Flaszki są w dwu rozmiarach, większe zawierają $1\frac{1}{2}$ litra, mniejsze $\frac{3}{4}$ litra.

Zamówienia należy adresować: „An die Brunnen - Direktion in Gleichenberg.

Na miejscu t. j. w Gleichenbergu kosztuje skrzynia wody:

Ze zdroju Konstan.		z 25 flasz. więk.	Złr. 4.75 c.
„	„	„ „ mniej.	„ 4.60 c.
„	„	50 „ „	„ 8.60 c.
„	Emmy	25 „ „	„ 4.65 c.
„	„	50 „ „	„ 8.70 c.

ze zdroju Klausen	25	flasz. mniej	Zł. 4.90 c.
"	50	" "	" 9.20 c.
" Jana	25	" więk.	" 4.25 c.
"	25	" mniej.	" 3.65 c.
"	50	" "	" 6.70 c.
" Konstante- go zgęszczonej-słu- żącój do wziewań (inhalacyj)	25	" "	" 8.10 c.

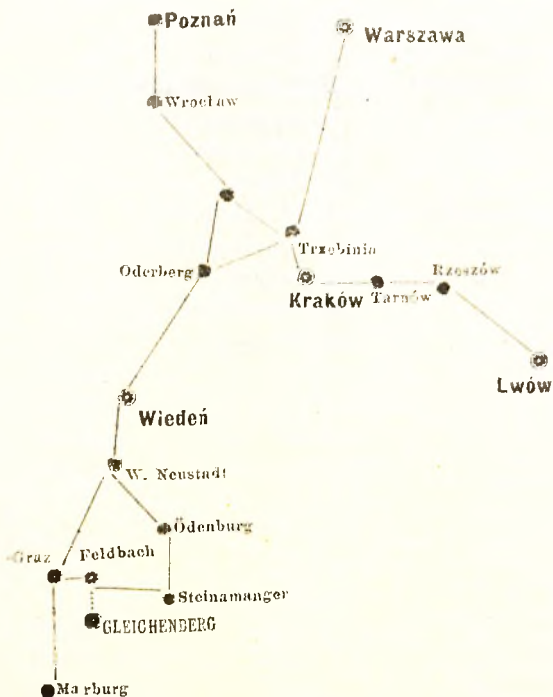
Główny skład wód gleichenbergskich
utrzymują:

w Brodach	L. M. Franzos
„ „	M. Rothkopf
„ Husiatynie	H. A. Friedmann
„ Kołomyi	J. T. Friedmann
„ „	D. Krammer
„ „	Albr. Landesberg
„ Krakowie	Józ. Goldwasser
„ „	W. Goldwasser
„ „	Jan Wentzl
„ Lwowie	W. Goldbaum
„ „	St. Markiewicz
„ „	E. Mendrochowicz
„ „	P. Mikolasch
„ „	J. Strisower
„ Odesie	J. Willenz
„ Przemyślu	M. Kozłowski
„ Rzeszowie	J. Schaitter i sp.

w Sadogórze	D. Rubinowicz
„ Stanisławowie	Fr. Stecher
„ Tarnopolu	Morawetza Spadk.
„ Tarnowie	L. Ettinger
„ „	A. Liebschütz
„ „	N. Traum
„ Warszawie:	Dr. A. Heinrich
„ „	F. Sokołowski
„ „	K. Lilpop
„ „	M. Soltykiewicz
„ „	Ed. Koppe.

Mapka kolei żelaznych prowadzących do GLEICHENBERGU.

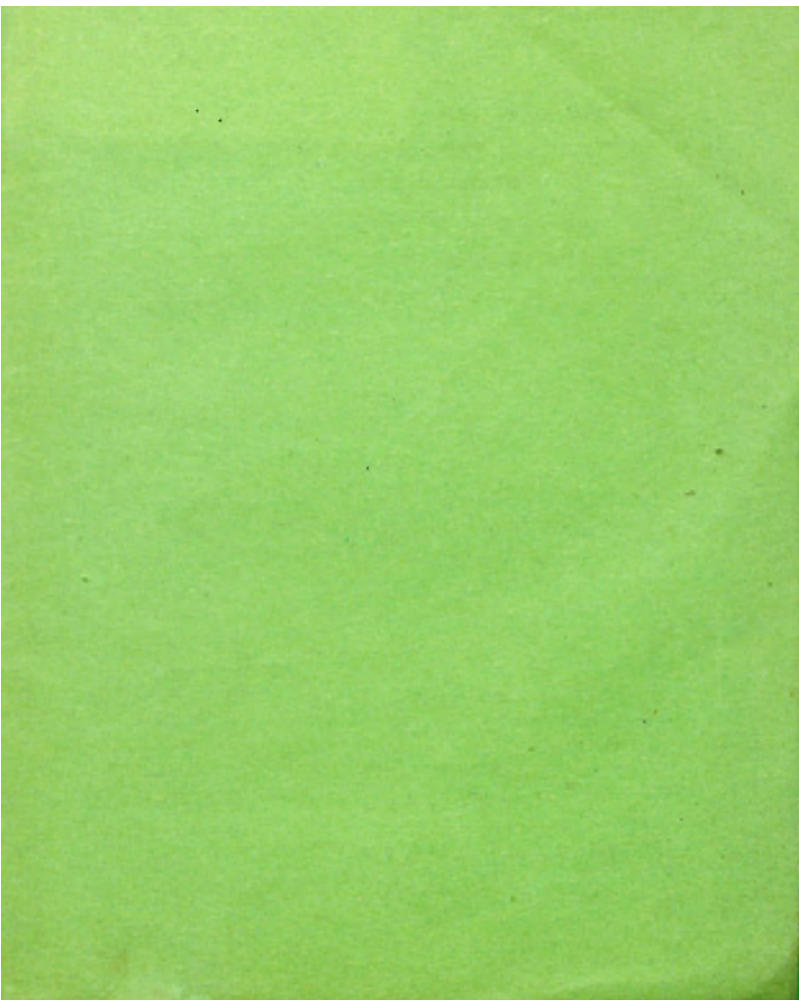
SPIS RZECZY.

	strona
Przeszłość zdrojowiska	1.
Położenie zdrojowiska i klimat	5.
Zdroje	7.
Zródł Konstantego	8.
Zródł Emmy	9.
W-kazania	12.
Zródł Jana	15.
Wskazania	16.
Zródł Klausen	17.
Wskazania	19.
Środki lecznicze	20.
Pora kąpielowa	27.
Budowle prywatne i publiczne	29.
Domy mieszkalne	32.
Restauracye	37.
Zarząd zdrojowy	38.
Opłata zdrojowa	39.
Ceny środków leczniczych	41.
Ceny mieszkań, pożywienia etc.	41.
Rozrywki i przyjemności	44.

	Strona
Wycieczki	45.
Urząd pocztowy i telegraficzny	46.
Komunikaeye	51.
Koszta podróży do Gleichbergu	54.
Rozsółka wód lekarskich i cena tychże	55.
Główne składy wód gleichenbergskich	56.

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE

54 621

**Mapka kolei żelaznych prowadzących do
GLEICHENBERGU.**

